

Jak się nauczyć czytać?

Wstępem do czytania jest słuchanie. Nie chodzi o zwykłe słyszenie, ale o aktywny, celowy proces – komunikowanie się z otoczeniem. Jakość mowy, której dziecko słucha, i którą uczy się rozumieć, rozwija oba zmysły zaangażowane następnie w proces czytania: słuch i wzrok. To jasne, że rozmowy z dzieckiem wzbogacają jego słownik. Słuch, stymulowany wieloma bodźcami, staje się coraz czulszy, zdolny rejestrować subtelności między zwrotami, wyrazami, sylabami, fonemami*. Ale mowa to także mimika i język ciała. Dziecko wrażliwe na zmianę tonu, rytmu, melodii wypowiedzi, potrafi zatrzymać wzrok, skoncentrować się na osobie mówiącego, umie przeanalizować treść komunikatów pozawerbalnych. Dlatego istotnym elementem rozmów z dzieckiem, który ma wpływ na naukę czytania, jest kontakt wzrokowy. O codziennym czytaniu z rodzicem powiedziano już niemal wszystko. Wiadomo, że rozwija wyobraźnię, wzbogaca słownictwo, buduje więzi rodzinne, w tym poczucie bezpieczeństwa. Jeśli odbywa się systematycznie, porządkuje świat dziecka, daje wrażenie stabilizacji i pewności. Ale wspólne czytanie może przynosić znacznie więcej korzyści. Może stanowić fundament, na którym dziecko zbuduje umiejętność czytania. Wybierając książkę z kolorowymi ilustracjami i dużym drukiem, stworzymy okazję do potrójnej analizy: treści czytanej opowieści, obrazków, które wspomagają wyobraźnię oraz liter. Jeśli, czytając dziecku, będziemy wodzić palcem po tekście, wywołamy niechybnie zainteresowanie tymi tajemniczymi znakami i ich znaczeniem. Wzbudzimy ciekawość, która jest przecież motorem poznania.

Kiedy dziecko zacznie czytać samodzielnie, możemy i powinniśmy czuwać nad tym procesem. Należy przy tym pamiętać o kilku zasadach:

- Unikajmy pośpiechu, nie popędzajmy dziecka w rozwijaniu nowej umiejętności.
- Dbajmy, by atmosfera towarzysząca nauce czytania była przyjazna, bez napięć i burzliwych emocji. Stres może skutecznie i na długie lata zablokować ekspresję poznawczą.
- Pamiętajmy o podziale tekstu na mniejsze partie. Mniej, oznacza dla dziecka łatwiej i szybciej.
- Nauka czytania może być świetną zabawą. Ważne jest to, by dziecko zaciekać zdobywaniem nowych umiejętności i jak najczęściej chwalić. Pochwały wpływają niezwykle stymulująco na pracę mózgu.

Propozycje zabaw w czytanie:

• **Przeszukiwanie na czas**

Dziecko w wyznaczonym czasie liczy: wyrazy w zdaniu, zdania we fragmencie tekstu, wyrazy napisane wielką literą, identyczne wyrazy. Dobrze, jeśli podczas zabawy wodzi po tekście wskaźnikiem**.

• **Wyrazy na tę samą literę**

Dziecko wyszukuje i podkreśla w tekście wyrazy rozpoczynające się tą samą literą. W kolejnych wersjach tej zabawy odnajduje i podkreśla wyrazy kończące się tą samą literą, wyrazy z dowolną, wskazaną przez nas samogłoską (a, ą, e, ę, i, o, ó\u, y), dwuznakiem (sz, cz, dz, ch itd.), zmiękczeniem (ś, ć, dź, ź, ń). Dalszy etap to wyszukiwanie takiej samej sylaby: na początku, na końcu, a wreszcie – w środku wyrazu.

- **Odpowiedz właściwym wyrazem**

Rola dziecka polega na pokazaniu i podkreśleniu w tekście wyrazu stanowiącego odpowiedź na jednoznacznie postawione pytanie: *Jak nazywa się dziewczynka? Kto wszedł pierwszy do pokoju? Gdzie siedział chłopiec?* itp.

- **Odpowiedz właściwym zdaniem**

Dziecko odnajduje i wskazuje odpowiednie zdanie jako odpowiedź na pytanie.

Te zabawy mają pewne reguły. W każdej z nich odczytujemy odnalezione wyrazy. Bo czytać możemy na kilka sposobów, o czym decyduje poziom umiejętności dziecka: czytamy – dziecko powtarza; czytamy razem z dzieckiem; odczytujemy początek, a dziecko – koniec wyrazu. Pracujemy na fragmencie tekstu. Ilość zabaw związana jest ze stopniem trudności tekstu. Na zakończenie namawiamy dziecko do odczytania całego fragmentu.

Zabawa w czytanie angażuje dziecko, sprawia, że nauka staje się dla niego przyjemnością. Warto pobawić się w to razem z młodym czytelnikiem.

* fonem – najmniejsza jednostka mowy, reprezentowana w wypowiedziach przez głoskę;
** wskaźnik – palec wskazujący (linijka, ołówek) przesuwany po tekście od lewej do prawej: utrwała kierunek czytania, koordynuje pracę oka i ręki, wspomaga ruch gałek ocznych, wpływa na tempo czytania.

Joanna Pluta

www.swierszczyk.pl